

Стаття надійшла до редакції 16.10.14.

Плющ Б. О., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

ПЕРЕВОДЫ УКРАИНСКОЙ ПОСТКОЛОНИАЛЬНЫЙ ПРОЗЫ В ЕВРОПЕЙСКОМ КОНТЕКСТЕ: КОМПЛЕКС ПЕРЕЖИТОГО

В статье представлен анализ англоязычных и немецкоязычных переводов украинской постколониальной литературы с точки зрения отображения специфики ее третьего пространства, а также репрезентации комплекса пережитого в европейском контексте.

Ключевые слова: художественный перевод, постколониальная литература, гетеролингвизм, гибридность, третье пространство, пиджинизация, комплекс пережитого.

Pliushch B., PhD Student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

TRANSLATION OF UKRAINIAN POSTCOLONIAL PROSE IN THE EUROPEAN CONTEXT: THE HARDSHIP SURVIVOR COMPLEX

The article presents analysis of the English and German translation of Ukrainian postcolonial literature from the standpoint of rendering its hallmark third space as well as taking into account the the hardship survivor complex and its proper representation in the European context.

Keywords: literary translation, postcolonial literature, heterolingualism, hybridity, the third space, the hardship survivor complex, pidginization.

УДК 811.131.1'373.45'42:341.76

Пономаренко О. В., докторант, доц., к. філол. н.,
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ЗАПОЗИЧЕННЯ В ДИПЛОМАТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі італійської мови)

У статті аналізується роль інтерлінгвальних та інтердискурсивних запозичень у процесі становлення дипломатичного дискурсу. Продемонстровано його двовекторний потенціал не лише як дискурсу-реципієнта, але і як дискурсу-донора елементів (зокрема лексичних) для інших дискурсів.

Ключові слова: дипломатичний дискурс, запозичення.

Кінець XX – початок XXI століття асоціюється з періодом докорінних змін у світі, що відбуваються у контексті загальних глобалізаційних процесів. Останнє означає узгодження практичних дій на шляху реалізації програм по зближенню, спрощенню та уніфікації спілкування на всіх рівнях. У площині політики це відповідає впровадженню ідей, висловлених у Європейській штаб-квартирі ООН у Женеві в 1999 році, а саме необхідності – заради зміцнення міжнародної взаємодії – замінити дипломатію сили на силу дипломатії [4]. Відтак, не лише в політиці та дипломатії, але й в інших суспільно-гуманітарних науках посилилася увага до вивчення міжнародної, міжкультурної та міжетнічної комунікації, в якій, безперечно, вагома роль належить дипломатичному дискурсу – об’єктові нашого дослідження.

Аналіз комунікації в будь-якій сфері людської діяльності на сучасному етапі розвитку лінгвістики, незалежно від обраного аспекту чи ракурсу, не проводиться ізольовано, а, навпаки, враховує існування міждисциплінарних зв’язків. На цьому наголошували у своїх дослідженнях немало вчених [1; 4; 5; 13; 21; 22]. З іншого боку, сучасні міжнародні відносини охоплюють дедалі ширше коло тем, питань і сфер спілкування. На думку Т. О. Волкової, на нинішньому етапі міжнародна комунікація проникає навіть у ті галузі, які традиційно вважалися внутрішньонаціональними [5].

Упродовж останніх років до аналізу дипломатичного дискурсу зверталися вітчизняні та зарубіжні лінгвісти: В. А. Бабюк [2], М. В. Беляков [3], О. О. Вебер [4], С. Г. Гась [6], О. І. Жигаліна [7], Н. Кацшин [8], Г. С. Кожетева [9], О. І. Маня [10], О. М. Мацько [11], О. В. Метелиця [12], Л. А. Нефедова [13], Р. В. Поворознюк [14], Л. М. Терентій [15]; М. G. Angeli Bertinelli [16], H. Bresslau [17], M. M. Bullard [18], M. Negri [21], L. Piccirilli [16], E. Serra [22] та інші. Однак, кожна з опрацьованих нами наукових праць цих авторів розкриває окремі аспекти дипломатичного дискурсу, так чи інакше тяжіючи до порівняння чи протиставлення з політичним дискурсом. Метою цієї статті є довести необхідність об’єктивного висвітлення місця дипломатичного дискурсу в контексті міжмовних і міждисциплінарних студій, продемонструвати його **двовекторний потенціал** не лише як **дискурсу-реципієнта**, але і як **дискурсу-донора** елементів (зокрема, лексичних) для інших дискурсів.

Уважаємо за неможливе стовідсотково погодитися з позицією російської дослідниці дипломатичного дискурсу О. О. Вебер [4], яка в другому положенні, винесеному на захист кандидатської дисертації, стверджує, що внаслідок прозорості меж дипломатичний дискурс має високий ступінь інтердискурсивності, який зумовлює „проникний” характер цього типу дискурсу в суміжні дискурси”. Таке тлумачення ролі дипломатичного дискурсу видається нам дещо звуженим у контексті визначення його місця „серед суміжних дискурсів” [4]. Логічнішим видається висновок про те, що дипломатичний дискурс не може „випадати” із загальної парадигми присутніх у певній мові явищ або суперечити загальним законам лінгвістики. Безперечно, мова – це організм, який постійно розвивається, відкрита, гнучка система, особливо в частині лексики. Остання постійно збагачується новими поняттями та одиницями, що їх позначають, розширює чи звужує значення існуючих слів. Стилістичні канони теж зазнають модифікацій упродовж еволюції, навіть найзакритіша система – граматична – і та вдається, переважно, до спрощення своїх структур. За аналогією, всім дискурсам

певної мови будуть притаманні її основні властивості й тенденції. Підтвердження цьому знаходимо у давніших і сучасних філологічних дослідженнях. Приміром, Т. О. Волкова, погляд котрої нам імпонує більше, аналізуючи положення теорії дискурсу Е. Лакло та Ш. Муффа, наголошує на тому, що жоден дискурс не є замкнутим і завершеним, а, навпаки, постійно змінюється завдяки контактам з іншими дискурсами [5, 8]. Тобто, ми відстоюємо позицію **наявності у дипломатичному дискурсі романомовних країн (Італії, зокрема) інтерлінгвальних й інтердисциплінарних запозичень**. При цьому в обох випадках розкривається **двовекторний потенціал дипломатичного дискурсу – запозичити до корпусу своїх лексичних засобів і надавати для інших, не обов'язково близьких або споріднених мов і/або дискурсів, більше чи менше поширені (від одного слова до сталих виразів і мовних кліше) лексичні елементи**.

Для ілюстрації доречно навести приклади на підтвердження висунутої тези.

І. Так, в сучасному дипломатичному дискурсі як **реципієнти** запозичених одиниць зустрічаються **лексичні елементи з інших мов** (переважно – латинізми, англіцизми, запозичення з грецької, французької мови тощо): ... *il rafforzamento dei rapporti con i nuovi leaders del mediterraneo costituisce quindi un elemento fondamentale [...]. L'Italia, tra i paesi europei, viene percepita dalle nuove leadership arabe come l'essenziale punto di riferimento* [23]. У наведеному прикладі, в межах одного виступу Міністр закордонних справ Італії вживає два однокореневі слова **англійської** мови: „*leaders*” і „*leadership*”. При цьому другу лексичну одиницю мовець використовує у відповідності до вимог граматики італійської мови, узгоджуючи – за змістом, але не відображаючи це граматично формою закінчення, – у множині жіночого роду: з прийменником, злитим з артиклем „*dalle*” і прикметниками „*nuove*” та „*arabe*”. А у мові-донорі англіцизм „*leadership*” позначає збірне / множинне поняття „*лідери, керівники, керівництво*” (ідентичний випадок бачимо й у прикладі, розміщеному нижче). Натомість, у випадку з англіцизмом „*leaders*” це правило порушене – запозичений елемент має типове закінчення „*-s*”, яке у мові-донорі вказує на форму множини. Водночас зберігається типове для італійської мови узгодження у формі множини чоловічого роду з артиклем „*i*” та прикметником „*nuovi*”.

В іншому виступі Джуліо Терці зустрічаємо англіцизм, не змінюючи його початкової форми (чоловічого роду однини) у значенні множини, на що вказують сполучені зі словом „*partner*” артикль „*i*” і прикметник „*mediterranei*”, обидва – у формі чоловічого роду множини, тобто вжиті повністю згідно норм італійської мови, напр.: *Grazie agli stretti rapporti subito stabiliti con le nuove leadership arabe, partecipiamo attivamente nella ridefinizione delle strategie fra l'Unione e i Partner mediterranei nell'ambito della Politica di Vicinato...* [24].

Наступний приклад засвідчує використання лексичних одиниць зі збереженням їхнього граматичного роду мови-джерела запозичення, напр.: ...*il nostro export verso la regione è cresciuto nel 2011 di circa 19% rispetto al 2010...* [23]. Так, у цитованому фрагменті дипломата надає перевагу іншомовній лексемі „*export*” чоловічого роду однини, замість питомої італійської „*esportazione/i*”, яка належить до жіночого роду однини/множини. При цьому артикль „*il*”, присвійний займенник „*nostro*” та складена

дієслівна форма (зокрема, закінчення дієприслівника минулого часу) „è cresciuto” узгоджені в роді та числі з англіцизмом.

А ось приклад, в якому в ролі мови-донора знову виступає англійська, напр.: *Siamo alla conclusione di una Legislatura, che ha visto il Paese reggere l'urto di una crisi senza precedenti, nata fuori dall'Europa ma di cui l'Europa ha subito particolarmente le conseguenze: complici evidenti carenze strutturali della propria governance economico – finanziaria e le pesanti situazioni debitorie* [24]. Запозичений іменник „governance” вжито зі збереженням роду та числа, з відповідним узгодженням прийменника, злитого з артиклем „dalla”, і прикметників „propria” і „economico-finanziaria” – у жіночому роді однини. Таке саме вживання слова „governance” ілюструє і нижченаведена цитата. Іншим моментом, на який варто звернути увагу, аналізуючи наведений приклад, є те, що іменник „governance” є „одночасним дворівневим запозиченням” – **інтерлінгвальним** (стосовно італійської мови, якою висловлюється дипломат), а також **інтердискурсивним** (відносно дипломатичного дискурсу на загал, італійського, включно, оскільки належить до термінології управлінського (офіційно-ділового) дискурсу).

Не спростовуючи кількісну перевагу англіцизмів в дипломатичному дискурсі Італії, заради справедливості наведемо приклади запозичень з інших мов, напр.: *Il volto dell'Europa deve essere ben definito e con esso la sua azione diplomatica esterna: soprattutto in quei dossier che rivestono per noi carattere prioritario; a cominciare dai rapporti con la sponda sud del Mediterraneo* [24]. Перший запозичений з французької мови іменник „dossier”, як уже було описано у випадку з англіцизмом, ужито в чоловічому роді однини мови-оригіналу при одночасному його узгодженні з квазівним займенником „quei” у формі множини чоловічого роду та дієсловом „rivestono”, використаним теж у множині. Цікавим є і друге запозичене слово – „sud”, яке настільки прижилося в італійській мові (попри існування питомого італійського „mezzogiorno”), що багато хто забуває про його французьке „коріння”.

Приклад, який розміщено нижче, підтверджує наявність у дипломатичному дискурсі Італії слів з грецької мови. Зокрема, іменник „sistema” є звичним для італійської мови, включно – для інших дискурсів, напр.: *Per il 2013, sono già pronte missioni di sistema in Medio Oriente, nel Mediterraneo, in Africa, Asia e America Latina* [24].

На підтвердження тези про можливість запозичення не лише окремих лексичних (поодиноких, ізольованих) одиниць, але й кількох іншомовних елементів поспіль, наведемо такі приклади. Зокрема, у цитованих фрагментах з виступу Міністра закордонних справ Італії фіксуємо:

- **стале словосполучення-англіцизм з економічного дискурсу** (утворене з двох елементів), напр.: *Al contempo, dobbiamo promuovere dinamiche della governance globale verso il multilateralismo e il burden-sharing, anche alla luce del contributo costruttivo che dobbiamo sollecitare dalle potenze emergenti* [24];

- **власні назви, що вживаються мовцем без перекладу** (утворені з двох, трьох і чотирьох елементів). При цьому дипломат варіює у мовленні повною назвою та аббревіацією, напр.: *Attraverso le Country presentations abbiamo approfondito le opportunità di investimento in paesi come Angola, Corea, Etiopia, Iraq, Mozambico, Serbia, Uganda e Vietnam. L'“Asean Awareness Forum” ha messo in evidenza le possibilità di commercio*

e investimento in dieci paesi ASEAN, un mercato in via di integrazione con 600 milioni di abitanti. Non è un caso che la conferenza plenaria del Missile Technology Control Regime avrà luogo proprio in questa sala, tra pochi mesi [24].

Останній з цієї серії прикладів ілюструє високу ступінь проникнення запозичених (іншомовних) слів до дипломатичного дискурсу Італії, що трансформується у відповідний рівень їх сполучуваності з італійськими лексичними одиницями – аж до утворення усталених виразів-кліше й загальноживаних термінів, які можна назвати „інтернаціоналізмами дипломатичного дискурсу”, напр.: *È in questo spirito che, in coordinamento con i nostri principali partner, ma anche sulla base di iniziative nazionali, l'Italia è intervenuta nella recente crisi libica e sta facendo sentire la sua presenza in Siria. Nel mondo abbiamo fatto apprezzare il “modello italiano di peacekeeping”, dal Kosovo al Libano all'Afghanistan. Il mondo sa che l'Italia è sempre presente quando si tratta di assicurare pace e sviluppo, e tutelare la dignità dell'uomo* [24]. Так, виразом „modello italiano di peacekeeping” – „миротворча італійська модель”, який містить англіцизм „peacekeeping” – „підтримка, збереження, забезпечення миру”, італійський дипломат позначає „постійну присутність Італії, коли йдеться про забезпечення, гарантування миру та розвитку”, що сприймається його партнерами по комунікації як загальнозрозумілий термін (поняття).

Цікавим є також одночасне вживання мовцем суто італійського та іншомовного термінів поспіль, напр.: *Abbiamo sostenuto in ogni modo possibile le nostre imprese. Nelle mie missioni all'estero e nelle country presentations in Italia sono state coinvolte più di 500 aziende italiane* [25]. У наведеному прикладі італійською мовою дипломат назвав власні закордонні довготермінові відрядження (місії) – „*(nel)le mie missioni all'estero*”, реферуючи, на противагу, англіцизмом „*(nel)le country presentations*” до іноземних представництв (дипломатичних установ). Таким чином, Міністр імплікує концепти „наш” – „ваш”, „свій” – „чужий”, „вітчизняний” – „зарубіжний”, застосовуючи мовленнєву тактику непрямого розрізнення, розмежування та протиставлення.

II. Другий блок прикладів демонструє на матеріалі дипломатичного дискурсу та деяких інших дискурсів перебіг двовекторного процесу запозичення лексичних елементів (переважно – політичного, економічного, військового, юридичного, журналістського, релігійного, Інтернет-дискурсу, медичного, будівельного/архітектурного; рідше – рекламного, спортивного та інших дискурсів), напр.: *È chiaro: in gioco è la protezione dell'individuo in quello che pensa, crede o non crede, che è la pietra fondamentale di qualsiasi legislazione sui diritti umani* [26]. Щойно наведена цитата вибрана навмисне, оскільки засвідчує використання Міністром закордонних справ Італії в межах одного речення елементів, властивих трьом різним дискурсам: „*in gioco*” – „у грі” (спортивному), „*pietra fondamentale*” – „наріжний камінь” (релігійно-му/теологічному/культовому) та „*diritti umani*” – „права людини” (юридичному/правовому). Така концентрація інтердискурсивних запозичень поспіль узгоджується з тезою про відкритість дипломатичного дискурсу до поповнення та сприйняття одиниць інших дискурсів – до прояву, певною мірою, глобалізаційних процесів у досі „пуристській” італійській мові, наявності й функціонування в ній універсалий. Як видно з прикладу, запозичення з інших дискурсів теж представлені як окремими

лексичними елементами, так і їх сполученнями (термінами, фразеологізмами, сталими виразами).

III. Натомість, сучасний *дипломатичний дискурс* (незалежно від мови) як *до-нор своїх типових лексичних одиниць* збагачує ними інші види дискурсів (переважно суміжні – політичний, військовий, економічний, юридичний тощо): *Diplomazia all'italiana: bombe sulla Libia, pasticcio sulla Palestina* [19]. У наведеному прикладі політичного дискурсу зафіксовано принизливо-іронічне називання „*дипломатією на італійський манер*” приховану урядом М. Монті військову операцію, в якій брав участь італійський контингент.

Нерідко лексичні одиниці дипломатичного дискурсу вживають у щоденному (по-бутовому) мовленні й пересічні громадяни, напр.: *Per ottenere il visto bisogna rivolgersi in persona al Consolato d'Italia* [20].

Зауважимо також, що не повинно скластися хибне враження про те, що *двоекторний потенціал* (здатність виступати *донором і/або реципієнтом* стосовно елементів інших мов і/або дискурсів) притаманний лише *сучасному* дипломатичному дискурсу. Свідченням маніфестацій цього явища *на значно раніших стадіях еволюції* дипломатичного дискурсу знаходимо як в теоретичних працях, присвячених історії дипломатії, так і в оригінальних письмових джерелах.

Приміром, італійська дослідниця М. Негрі зазначає, що, на загал, починаючи з XVII сторіччя, міжнародні договори чи трактати остаточно перетворилися на основну форму реалізації норм і положень міжнародного права, а відтак стали основними дипломатичними документами [21, 62-63]. По суті, це було завершенням процесу, розпочатого у попередньому сторіччі – а саме: прямого запозичення, адаптації, повної чи часткової зміни початкового значення термінів греко-римського права до потреб спілкування у сфері дипломатії. Саме тоді до корпусу лексичних одиниць дипломатичного дискурсу Італії увійшли терміни сфери юриспруденції (частина з яких була запозичена з або через грецьку мову), напр.: *acqua territoriale, aggressione, annessione, arbitrato, blocco marittimo, clausola delle nazioni più favorita, commissione degli ambasciatori, concerto europeo, conferenza (di vario tipo), consenso, contrabbando, direttori, neutralità, non belligeranza, notificazione, occupazione, patente, protettorato, riconoscimento, sovranità, spionaggio, zona d'influenza*. Хоча, за словами дослідниці, *юридична лексика* – не єдине джерело формування словника дипломатичного дискурсу, одиниці й інших галузевих дискурсів – від політичного, економічного, наукового – аж до біологічного увійшли до корпусу дипломатичної лексики ще задовго до XX-XXI століття [21, 31-32].

На думку іншого дослідника, Х. Бресслей [17, 983], у Середньовіччі у мовленні дипломатів можна вже було чітко визначити поодинокі лексичні одиниці, запозичені з *художньої літератури* (так звані „слова, запозичені в інших авторів” – „*prestiti da altri autori*”; „слова, словосполучення, а, подекуди, й цілі речення, взяті з Біблії, чи такі, що належали латинським і романським класикам” – „*parole e unioni di parole, perfino intere frasi, attinte dai classici romani o dalla Bibbia*”; цитати з творів (до речі, з точним зазначенням джерела) „письменників перших століть християнства” – „*da scrittori dei primi secoli cristiani*”). До того ж, запозичення з суміжних стилів (дискурсів) були модними, вважалися ознакою обізнаності й певної сміливості мовця.

На завершення цієї наукової розвідки пропонуємо:

1) називати „*інтернаціоналізмами дипломатичного дискурсу*” іншомовні слова, використовувани в якості термінів, елементів професійної лексики у дипломатичному дискурсі інших країн (у нашому випадку – романомовних) без додаткових тлумачень, пояснень, перекладу;

2) зважати на *концентрацію* у дипломатичному дискурсі *кількох інтерлінгвальних і/або інтердискурсивних запозичень поспіль*, що свідчить про *відкритість дипломатичного дискурсу* до сприйняття одиниць інших мов і/або дискурсів (доводячи висунуту на початку дослідження тезу), а також є проекцією загальних глобалізаційних процесів на лінгвістичному ґрунті;

3) визначити „*одночасним дворівневим запозиченням*” – *інтерлінгвальним* (стосовно досліджуваної мови) та *інтердискурсивним* (відносно досліджуваного дискурсу) іншомовний елемент будь-якого дискурсу, відмінного від дипломатичного, що функціонує в межах останнього;

4) припустити, теоретизуючи, можливість існування *синхронних багаторівневих / різнорівневих запозичень* в дипломатичному дискурсі, котрі будуть одночасно не лише інтерлінгвальними та інтердискурсивними, але й, приміром, інтертекстуальними;

5) вважати *наявність подвійних запозичень* однією з *характерних рис* дипломатичного дискурсу (Італії – зокрема);

6) сформулювати одну з *універсальних властивостей* досліджуваного дискурсу, наступним чином: *дипломатичному дискурсу притаманний двовекторний потенціал – дискурсу-реципієнта й дискурсу-донора* – у розумінні його здатності до *взаємного* (хоча й необов’язково рівноцінного та/чи одночасного) *збагачення (проникнення), аксептації та функціонування (вживання) лексичних одиниць, усталених виразів, кліше з інших дискурсів і навпаки*;

7) наголосити на тому, що цей *двовекторний потенціал маніфестувався* для дипломатичного та інших (переважно, хоча необов’язково) суміжних дискурсів *унпродовж усього періоду становлення дипломатичного дискурсу*;

У подальшому, вивчаючи ретельніше ознаки та характеристики описаних явищ дипломатичного дискурсу, доречно зосередитися на таких аспектах аналізу проникнення лексичних одиниць: визначення дискурсу-донора та дискурсу-реципієнта (етимологічний аспект); встановлення історичного етапу (часу) появи та/чи зникнення з узусу; квантифікація (кількість і частотність); детермінація авторства окремих слів (як властивих ідіолекту певного дипломата); пошук різнорівневих запозичень, тематичне переважання лексики певного дискурсу-донора в дипломатичному; зв’язок (залежність) такого превалювання від історичної епохи та/чи ключових подій на світовій арені; порівняння особливостей запозичень і їх функціонування, беручи за основу дипломатичні дискурси різних романомовних країн.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Акульшин О. В.* Дискурс-аналіз як лінгвосинергетичний психосоціальний феномен // Ученые записки Таврического национального университета им.

- В. И. Вернадского. Серия „Филология. Социальные коммуникации”. – Том 25 (64), № 1. Ч. 2 (Межкультурная коммуникация и языковая традиция). – С. 23-32. – http://science.crimea.edu/zapiski/2012/filologiya/uch_25_64_1_p1/004_akul.pdf#page=1&zoom=auto,0,849.
2. *Бабюк В. А.* Навчання мови дипломатії методом вивчення та аналізу текстів у галузі дипломатії (на матеріалі французької мови). – <http://vuzlib.com/content/view/2622/31/>.
 3. *Беляков М. В.* Дипломатический дискурс как вид политического дискурса // Сб. науч. тр. Московского государственного института международных отношений. Серия „Филологические науки”. – № 41 (56). – Москва: Из-во МГИМО, 2010. – С. 19-26. – <http://www.mgimo.ru/files/6055/fn-41.pdf>.
 4. *Вебер Е. А.* Опыт лингвистического исследования когнитивного диссонанса в английском дипломатическом дискурсе. – Дис. ... канд. филол. наук. – 10.02.04. – Иркутск, 2004. – 213 с. – Научная библиотека диссертаций и авторефератов disserCat: http://www.dissercat.com/content/opyt-lingvisticheskogo-issledovaniya-kognitivnogo-dissonansa-v-angliiskom-diplomaticheskom-d?_openstat=cmVmZXJ1bi5jb207bm9kZTthZDE7#ixzz2K4RRxogh.
 5. *Волкова Т. А.* Дипломатический дискурс в аспекте стратегичности перевода и коммуникации (на материале английского и русского языков). – Автореф. дисс. канд. филол. наук..... – 10.02.20. – Тюмень, 2007. – 24 с.
 6. *Гась С. Г.* Образ России в российском дипломатическом дискурсе // *Investigationes Linguisticae*. – Vol. XVI. – Poznan, 2008. – Instytut Językoznawstwa, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza al. Niepodległości 4, 61-874 Poznań. – P. 25-32. – http://www.staff.amu.edu.pl/~inveling/pdf/Swietlana_Gas_inve16.pdf.
 7. *Жигалина О. І.* Стилистические особенности языкового оформления англоязычного корпоративного блога // Наувові записки. Серія: Філологічні науки. – Випуск 81 (2). – Харків, 2009. – http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/Fil/2009_81_2/Statti/76.pdf.
 8. *Каццишин Н.* Особливості дискурсу та терміносистеми англomовних дипломатичних документів. – Львів, 2009. – http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/Fil/2009_81_2/Statti/77.pdf.
 9. *Кожетева А. С.* Языковая объективация адресанта и адресата в дипломатическом дискурсе. – Москва, 2012. – УДК 811.13. – <http://teoria-practica.ru/-1-2012/philology/kozheteva.pdf>.
 10. *Маня Е. И.* Дипломатический дискурс как тип социально-профессионального дискурса. – ООО „Издательство „Спутник+””, 2012. – <http://elibrary.ru/item.asp?id=15612128>.
 11. *Мацько О. М.* Мовні формули в дипломатичних текстах сучасної української мови. – Дис. ... канд. наук: 10.02.01 – українська мова. – Київ, 2001. – <http://referatu.net.ua/newreferats/7569/185138>.
 12. *Метелица Е. В.* Лингвoseмиотическое пространство дискурса дипломатического протокола (на материале текстов дипломатического протокола государственного

департаменту США). – Дисс. ... канд. філол. наук. – 10.02.04 – германські мови. – Волгоград, 2002. – 193 с.

13. *Нефедова Л. А., Волкова Т. А.* Коммуникативні стратегії дипломатичного дискурсу // Дискурс: функціонально-прагматический і когнітивний аспекти: колективна монографія / отв. ред. Е. Н. Азначеєва. – Челябінськ: Челяб. гос. ун-т, 2008. С. 98-111.
14. *Поворознюк Р. В.* Лінгвокультурологічні особливості протокольних промов у оригіналі та перекладі (на матеріалі українських та американських текстів). – Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.16 – перекладознавство. – УДК 81'25=111:341.76. – Київ. КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – 20 с.
15. *Терентий Л. М.* Основные черты дипломатического дискурса. – Москва, 2011. – http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Philologia/9_95680.doc.htm.
16. *Angeli Bertinelli M. G., Piccirilli L.* Linguaggio e terminologia diplomatica dall' Antico Oriente all' Impero Bizantino // Atti del convegno nazionale. – Italia: Genova, 19 novembre 1998. – <http://www.bretschneider.it/cercacatalogo-e.php?pagnow=20>.
17. *Bresslau H.* Manuale di diplomazia per la Germania e l'Italia // Traduzione di Voci-Roth A.M. – Associazione italiana dei paleografi e diplomatici. Divisione studi e pubblicazioni. – Italia, Roma: Ministero per i beni culturali e ambientali. Ufficio centrale per i beni archivistici, 1998. – 1423 p.
18. *Bullard M. M.* The Language of Diplomacy, in Ead., Lorenzo il Magnifico: Image and Anxiety, Politics and Finance, Firenze 1994, pp. 81-109.
19. *Diplomazia all'italiana: bombe sulla Libia, pasticcio sulla Palestina.* – <http://geopoliticamente.investireoggi.it/diplomazia-allitaliana-bombe-sulla-libia-pasticcio-sulla-palestina/>.
20. *Idee per viaggiare.* – <http://www.ideeperviaggiare.it/>.
21. *Negri M.* Interpretazione e diplomazia: aspetti comunicativi e linguistici del negoziato internazionale. – Italia: Trieste, 2010. – 125 p.
22. *Serra E.* Manuale di storia dei trattati e diplomazia. – Milano, 1980.
23. *Terzi G.:* Intervento del Ministro Terzi al Meeting di Rimini 2012 “Politica internazionale e libertà religiosa”. – Roma, 24 Agosto 2012. – http://www.esteri.it/MAE/IT/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Interventi/2012/08/20120824_termetrim.htm?LANG=IT.
24. *Terzi G.* Intervento del Ministro Terzi in occasione della IX Conferenza degli Ambasciatori d'Italia. – Roma, 20 Dicembre 2012. – http://www.esteri.it/MAE/IT/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Interventi/2012/12/20121220_Intervento_ConferenzaAmbasciatori.htm?LANG=IT.
25. *Terzi G.* Intervento del Ministro Terzi nella sessione conclusiva della Conferenza degli Ambasciatori d'Italia. – Roma, 23 Dicembre 2012. – http://www.esteri.it/MAE/IT/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Interventi/2012/12/20121223_intterconclconf.htm?LANG=IT.
26. *Terzi G.:* Intervista del Ministro. G. Terzi – M. Spindelegger: “Libertà di culto, difendere le comunità” // Avvenire. Giovanni Maria Del Re. – Bruxelles, 11

Dicembre 2012. – http://www.esteri.it/MAE/IT/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Interviste/2012/12/20121211_LibertaDiCulto.htm?LANG=IT.

Стаття надійшла до редакції 27.10.2014 р.

Пономаренко О. В., докторант, к.філол. н., доц.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

ОСОБЕННОСТИ ЗАИМСТВОВАНИЙ В ДИПЛОМАТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ (на материале итальянского языка)

В статье анализируется роль интерлингвальных и интердискурсивных заимствований в процессе становления дипломатического дискурса. Продемонстрирована его двухвекторный потенциал не только как дискурса-реципиента, но и как дискурса-донора элементов (в частности лексических) для других дискурсов.

Ключевые слова: дипломатический дискурс, заимствование.

Olga Ponomarenko, Doctoral Candidate, Cand.Phil.Sci., Associated Professor,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

PARTICULARITIES OF THE BORROWING PROCESS IN THE DIPLOMATIC DISCOURSE (on the Material of the Italian Language)

The article deals with the role of interlingual and interdiscursive borrowings in the establishing process of diplomatic discourse. The author argues that it has two-level potential of a discourse-recipient and discourse-donor of elements (eg. lexical) for other discourses.

Keywords: diplomatic discourse, borrowinng.

УДК 811.111'373

Приблуда Л. М.
Київський національний лінгвістичний університет

ВТОРИННА НОМІНАЦІЯ У МОВОТВОРЧОСТІ ВОЛОДИМИРА ЛИСА

Статтю присвячено дослідженню вторинної номінації у мовотворчості Володимира Лиса. Здійснено аналіз семантичних особливостей антропоморфних метафор, зокрема зооморфізмів, охарактеризовано роль метафори у творенні мовної картини світу письменника.

Ключові слова: вторинна номінація, метафора, антропоморфна метафора, номінація, оціночні конотації.